

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 31. МАРТА 1877.

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Иzlazi свака о дану сваке представе на по тавака. — Стои за Нови Сад 40, а на страну 60 и месечно. — Претплатата се шаље Корнелу Јовановићу, колико се из љубави према позоришту приими да разашиље овај лист.

КРАЉ ЛИР.

(Наставак.)

Племић.

За час један може стићи овде:
Толико се већем приближио!

Едгар.

Е, хвала вам, добри господине!
Сад знам оно, што не знадох до сад!

Племић.

И краљица са војском се својом
Приближује стану противничком,
Па и ако сад се бави овде,
Из узрока неких особитих!

Едгар.

Од срца вам хвала, господине! (Племић оде.)

Глостер.

О богови, узмите ми живот,
Ал' не дајте, да ме зли духови
Искушењем на грехове воде;
Већ по вожи вашпој да преминем,
Што скорије позов'те ме вама!

Едгар.

То ја, оче, молитвом називам!

Глостер.

Пријатељу, ко си ти, кажи ми!

Едгар.

Сиромашан човек, коме је судба
Поклонила срце милостивно,
Да помаже несретном и бедном;
Пруж' ми твоју руку, добри оче,
Да те водим на безбедно место!

Глостер.

О хвала ти из свег срца мога;
Богови те за то наградили.
Благословом њним обасули!

ПОЈАВА ЧЕТВРТА.

Долази Освалд и пређашњи.

Освалд.

Награда је моја сад за цело,
Кад те само овде нађох слепче!
Глава твоја — та лубања шупља,
Док још беше у утроби мајке,
Мојој срећи паменјена беше,
За основу и за хвалу моју!

Глостер.

Спаситељу живота ми бедног,
Махни мачем, опрости ме мука;
Не оклевај, похитај што брже!
Едгар наступи између Освалда и Глостера.

Освалд.

Глупи створе, сељанине худи,
Одвећ си се данас осмелио,
Кад ти можеш тако да с' усудиш
Издајника гадног да заштитиш!
Испред мача уклањај се мога,
Док ти судби јаднога живота,
И његовој заједно јекн'о није!

Едгар.

Господине, уклонит' се не ћу,
Док на друго са свим не дођемо!

Освалд.

Уклањај се,
Ако ти је живот мио, робе!

Едгар.

Господине, повуци се назад,
Сиромаше остави на миру;
Не нападај на беднога старца!
Буди миран, светујем те лепо,
Иначе ћу и ја да покушам,
Из корица свој мач да извучем,
На да видиш ком' ће клонут' рука!

(Извуче мач.)

Освалд.

Бран' се јуљо!

Едгар.

Гадна слуго, што ћаволу служиш,
Ид' у пак' одакле и дође! (Прободе га.)

Освалд (пада на земљу.)

Ја умирем, уђо, ти ме уби.

Ово писмо, које код мен' пађеш,
Носи грофу Едмунду Глостеру,
Потражи га у британској војсци;
Богату ћеш добити награду!
О, прерано, смрти, долазиш ми! (Умре.)

ПОЗОРИШТЕ НА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ У БЕОГРАДУ.

(Наставак.)

У. Кнежевић. Овде, као што сам видео из говора свију досадањих предговорника, потрже се врло фино и суптилно питање о овој установи. Говорило се, каква је ово установа, да ли је потребна или не, да ли има пречих потреба или не? Говорило се и о томе, да ли треба, да тај терет сноси цела земља или не? Што се тиче мене, ја сам тој устапови са свим противан, противан само за то, што је то једна средњевековна установа. Кад би била школа за образовање, онда би требало да је приступна народу бесплатно, а не само да долази онај, који може да плати. Да има пречих потреба то сви зnamо. Једно једино питање, које је остalo непокренуто овде, и на које бих ја желео да обратим пажњу то је: 1870 године има један засебан закон о позоришту. По том закону извесна лица сматрају се као чиновници и они имају своју систематичну плату. Дакле између државе и позоришта постоји уговор. Свима је поznato, да је још за време Карађорђевића скupљен новац на зидање позоришта, и од тога новца спремљен је материјал за зидање, и између државе и позоришта учињен је неки уговор, да се даје тека помоћ позоришту. Али из неких узрока, које ја не знам, није зидано, него је тај материјал уступијен држави, и држава се обећала, да управо од интереса тих новца даје помоћ позоришту. Ако би сад избрисали ту суму, онда би позориште имало право, да тера државу, и она би морала да врати суму, и ако би држава изгубила парницу, на кога ће да падне трошак него на нас. За то бих ја био мишљења, да ми ово не укинемо овим путем, него да направимо засебан предлог.

Вујо Васић. Ја хоћу да споменем моје мишљење, шта ме је руководило, кад сам ову суму одобрио. Ја не ћу тако китњасто да говорим, него хоћу чисто српски да кажем управо постанак тога позоришта. Кад се је још пре 25 година под владом раскнеза Карађорђевића по народу купила

помоћ за позориште, ја сам онда дао нешто више од 1 дуката, и од тих новаца купљен је илац и позориште да се зида; но није ни један педаљ од земље издигнуто па се престало да се зида. Но по што од покупљеног новца није било довољно, опет је купљена помоћ од народа. Ја сам онда, ако се не варам, дао два дуката.

Господо, само помислите то, да у место Стамбол-калије, те страшне зидине, која је била у свези са градом, стоји данашње позориште. Ко подиже позориште? Незаборављени кнез Михаило сруши калију и подиже позориште. Господо, сећам се његових врлина и остављам то позориште.

Ако се не варам, кнез Михаило оставио је 30.000 дук. на то позориште. Кад би се тај новац давао под интерес, онда позориште не би падало на терет државној каси.

Дакле попутујући врлине блаж. поч. кнеза Михаила и његову установу, немојмо на то ударати. (Чује се: Врло добро).

П. Срећковић. Ја сам путовао по Турској, ишао сам од Ниша до Скопља, и чим се смркне, они се затварају по кафанама, те се са чочецима на најбезобразнији начин забављају. Ја сам путовао и по западу и видео сам да цео свет иноћу новрви у позориште. Ја доиста држим, да, и ако одузмете ову помоћ позоришту, ипак оно не ће пронасти, али ће доћи којекакви комендијаши, као оно што је пре било код купатила Шоповића, кад су дошли неке швабице па представљају нешто што никако не одговара нашим народним осећајима. Сада бирајте, хоћете ли чочеклуке, или лепе забаве, које нама дају, осим лепе забаве, и примере, како зли и неваљали пропадају, а добри и поштени бивају награђивани. За то никако писам за то, да се ова помоћ позоришту укине.

Радоња Недић. Ја сам само хтео да одговорим г. Кујунџићу да је позориште и црква једно исто. То је са свим далеко једно од другога. Нико нека не мисли, да позориште није од

потребе. И ја сам тамо видео, да се представљају неке лепе ствари, као битка косовска, битке, које су биле за време нашег ослобођења. За то не би требало помоћ томе позоришту одузети, кад би се могло давати; али сада имамо ми прече потребе да подмирујемо, па нека се да неком друштву под кирију за сада, па нека оно представља, па ако доцније узможемо, ми ћемо опет дати ту помоћ, само за сада не може се оволико плаћати.

П. Ђуричковић. Ја нисам, господо, нигде казао о покварености и рђавству тога позоришта, као што је то г. Кујунцић из муга говора хтео извести. Ја писам то казао, него сам казао, да ми имамо нужнијих потреба за подмирење нашега опстанка, него позориште. Кујунцић је казао то, да он упоређује цркву са позориштем и да је то један део цркве. Ја пре свега одбијам то од светиње цркве: ја не ћу да то одобrim. Истина је, да неки рад, који се у позоришту ради, он њему и доликује, а на против за цркву би то била саблазан. Кујунцић каже, да је то народно позориште, и да га народ хоће, јер, вели, да га то води срећи и благостању. Народ и не зна — т. ј. маса народна — шта је то позориште, но само то знају господи, чиновници, богаташи, трговци и попови, а народ само плаћа. Кујунцић вели, да би срећа за наш народ била, кад би се по свим крајевима могла позоришта установити. И заиста, господо, кад би то позориште могло на федер ићи по крајевима наше земље, ја не бих то одобрио, јер би за наш народ била поквареност и штета, а не просвета и болштак, као што Кујунцић каже. Кујунцић у небо

уздиже позориште. Још мало што не рече, да оно буди срца слабачка и да њега нема, да не би нико умео ни Бога коме назвати. Кујунцић хоће да докаже, да се у позоришту представљају чисто српске врлине и обичаји. Истина, да има нешто и од тога, али више има што Србин не зна ни како се зове. Српски су обичаји то: гађати у нишан, скакати и прескакати, бацати се каменом и брзити коње, а не онако њежно пљескати, грлити се, и т. д. о чему не ћу да говорим. Нека господи паводе за опстанак позоришта и то, што је позориште блаж. поч. кнез Михаило установио и нама предао. Кнез Михаило је, господо, нама скоро дао све, а нарочито то, што данас овде не седимо под грлићима турских топова, и заиста опет мислим, да се велики дух његов не ће на нас наљутити, ако у овом сада врло озбиљном времену будемо оно, што је много нужније од позоришта набављали и имали. Г. Кујунцић наводи, како у суседној нам Маџарско-аустријској држави, а и у другим државама, постоје позоришта, па из тога изводи, да треба и ми то да чинимо. Ја не ћу да овде установе и обичаје ни једне државе понижавам, јер за то нисам позват, него само хоћу да кажем то, да баш и јес за нас зло, што смо ми свагда све, што је туђе, више волели, па ма било и мајушно и за нас несносно, него наше сопствено, па ма било велико и корисно.

И за то сам мишљења, као што сам у пређашњем мом говору казао, да се за сада не одобри ни паре на потномагање позоришта.

(Наставиће се.)

С Р П С К О Ј А Р О Д Н О Ј П О З О Р И Ш Т Е

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Стари каплар.) Наше народно позориште отпочело је други дан ускрса коло својих представа приказом карактерне прте „Стари каплар.“ После дуге починке од године дана, отвори нам се опет храм талијин. Доиста смо се захтели здраве душевне хране и уживавања, јер нам је већ готово додијала свакидашња монотонија нашег друштвеног живота. Види се то и по томе, што се публика на ову прву представу искупила у лепом броју.

Комад овај познат нам је још од прошле године, и тако је добар и од огромне вредности, да бисмо га могли чешће гледати, осимо, кад се приказује тако лепо, складно и

живо, као што је то било овога пута. С радошћу бележимо, да су наши глумци у многоме напредовали, од кад их ни смо видили. Приказ овога комада испао је у целини врло добро, а праћен је живом пажњом од стране публике, тако, да смо више потпуно задовољни. Међу свима приказивачима, којима смо захвални па њиховом труду и доброј вољи, особито се одликовао посилација главне улоге г. Ружић (каплар Симон), кога је публика одмах при првој појави таншањем поздравила, а игру му наградила бурним одобравањем и повлађивањем.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 2.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 31. МАРТА 1877.

С А В И Ј А В А.

Историјска драма у 3 чина, од дра Милана Јовановића, музика од А. Милчинског.

(І. ДЕО.)

О С С О Б Е:

Виљем, херцег целски	Зорић.
Елеонора Д' Албрезова, његова жена	Д. Ружићка.
Софија, њихова кћи	Ј. Сајевићка.
Ћорђе, кнежевић, наследник хановерански	Сајевић.
Август, кнажевић брауншвајгски	В. Јуришић.
Гроф Филип Кенигсмарк	Ружић.
Адела Кнезебекова, софијина дворкиња	Л. Хаџићева.
Барон Бернсторф, министар целски	Марковић.
Густ, стари Шведац, слуга кенигсмарков	Лукић.
Јурго, слуга августов	Добриновић.
Слуга	Бунић.

Дворска стражка, пажеви, слуге. Место: престоница Целе. Време: 1682 год.

Због болести г. М. РАЈКОВИЋЕ не може се данас приказати заказани комад:
„РУКАВИЦА и ЛЕНЕЗА.“

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједињи бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. в. у српској народној задружној штампарији, у књижари браће М. Поповића, у позоришној писарници и увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.